

A photograph of a person sitting on a boat, looking out at a large body of water under a warm, orange-hued sky at sunset. The person is seen from the back, sitting on a chair. The boat has a white, ribbed structure. The water is calm with some ripples. The sky is a mix of orange and yellow, with a line of trees visible on the horizon.

Joop Wassenaar

Vaihtuvat maisemat

Joop Wassenaar

To&From

Vaihtuvat maisemat

Joop Wassenaar

Vaihtuvat maisemat

To&From

© Joop Wassenaar, kaupallinen versio 2020

Alkuperäinen versio ilmestyi vuonna 2012 (kolmekymmentä kpl).

Julkaisija oli Satakunnan Työ ja kirjan painoi Kirja Kerrallaan.

Kustantaja: To&From

Painos: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-7342-05-3

www.toandfrom.net

Johdanto

Romaanin otsikko syntyi, kun osallistuin Kustannusyhtiö Teoksen järjestämään kirjoituskilpailuun ”Mikä ihmeen uussuomalainen?” Lähetin kilpailun järjestäjälle kirjan toisen osan. Teos päätti julkistaa lähettämäni tekstin kilpailun kruunaavassa novellikokoelmassa.

Vuonna 2009 ilmestyneessä novellikokoelmassa tekstini oli kuitenkin rajusti muokattu. Tein silloin päätöksen, että ”Vaihtuvat maisemat” julkistettaisiin joskus vielä alkuperäisessä muodossaan.

Haluan kiittää kaikkia kirjassa ohikulkevia ihmisiä. Olen tavannut heitä, jotka olivat aidosti kiinnostuneet minun pyrkimyksistäni ja kokemuksestani. Ja olen tavannut heitä, jotka eivät olisi halunneet tavata minua.

Erietyiset kiitokset menevät niille ihmiselle, joilla on ollut rooli tämän kirjan valmistumisessa. Vaimoni Ulla ja poika-ni Wili ovat kärsivällisesti ja huolellisesti jaksaneet oiko-lukea myös kuudennen ja seitsemännen version.

Satakunnan Työn entinen päätoimittaja Aimo Ruusunen on vuodesta 2004 lähtien motivoinut minua kirjoittamaan suomeksi ja suomalaisille, ja ollut niin rohkea, että julkaisi kirjan ensimmäisen kappaleen näytteeksi lehdessään.

Eura, elokuussa 2012

Toisen version johdanto

Vaihtuvat maisemat on saanut erilainen kansi ja ISBN-numeron. Myös kappaleiden jakelu on jonkin verran muuttunut. Teksti on eri fontissa.

Pori, maaliskuussa 2020

I. osa

1. Hämeenlinna-Kauriala-Hämeenlinna

Hämeenlinna oli ennen kaikkea kylmä. Sain ensimmäisen kuvan kaupungista uimahallin parkkipaikalla. Käänsin katseeni Wetterhoffin rakennuksen suuntaan ja vapisin. Talo oli vaaleanpunaisia ja sen päällä leijui keltaista savua pimeällä taivaalla. Ikään kuin olisin avannut jääkaapin pakastelokeron, jonka valo oli rikki. Myöhemmin tajusin, että kyseinen talvi kuului vuosikymmenen leudoimpiin, mutta vuonna 1994 tutustuin Suomeen ja Hämeenlinnaan kaksi pipoa päällekkäin sekä kahdet housut ylläni.

Asuin Meijerin oppilaitoksessa, en oppilasasuntolassa vaan vierashuoneistossa. Valkoisessa, kaksikerroksisessa rakennuksessa Aulangon liepeillä oli huone, keittiö ja iso oleiluhuone, jossa oli tv, puhelin ja toinen keittiö.

Aiheutin itse talon ainoan äänen avaamalla tai sulkemalla oven. Talomiehen asunnon oven vieressä oli punainen postilaatikko. Laatikoon saapuva posti oli poikkeuksetta osoitettu minulle ja se tuli Euroopasta. Äitini lähetti minulle kerran kuukaudessa hollantilaisen sanomalehden, ja Phoebe lähetti melkein joka viikko kirjeen.

Tunsin itseni uhatuksi, kun viereeni muutti pariskunta. Nainen esitteli itsensä meijerialan oppilaaksi. "Lauri in army", hän sanoi. "We live here one week." Lauria en nähnyt, mutta nainen leipoi joka päivä pullaa keittiössä. "Lauri seems to like your cake," sanoin, kun oli pakko sanoa jotain. "Yes. Se on mistä miehet tykkää", nainen huokaisi eikä nauranut.

Osasin "kiitos" ja "minä" ja lisäksi kolmannenkin sanan suomeksi, mutta en virheettömästi. Sanoin "työvoitomatointo" tai sitten "työtoivomisto", kun tarkoitin työvoimatointia. Löysin sen osoitteen puhelinluettelosta ja rakennu-

ksen Turuntieltä. Minut ohjattiin Hannelen luo ja hän ohjasi minut Pertin luo, "because she speak english better me". Pertti oli ammatiltaan psykologi. Rauhallinen, keski-ikäinen mies kysyi, olinko viihtynyt Hämeenlinnassa. "It's rather cold", vastasin. "In summer Hämeenlinna good place", Pertti sanoi. "You stay in Hämeenlinna next summer?" Vastasin, että todennäköisesti, jos saisin työpaikan.

Kun työvoimatoimistossa oli lämmin eikä minulla ollut mitään muuta tekemistä, kävin joka päivä Pertin luona. "What can you do?", hän kysyi. Vastasin, että mikä tahan-
sa sopisi minulle. Viikon kuluttua mies oli löytänyt jotain. Torin lähellä seurakunta oli avannut Pysäkin, matalan kynnyksen tukikeskuksen. "Pysäkki is place for everybody", Pertti selitti. "Is good place for you."

Epäilin, että hän halusi lähettää minut johonkin, missä vois-
sin vain viettää päivääni. "I am in fact looking for a job."
"Yes, Pysäkki is job", Pertti vastasi ja teki työsopimuksen.

Paikka sijaitsi entisessä pankkirakennuksessa. Tutustuin Pauliin, joka oli aikanaan ollut tuossa pankissa töissä ja kävi nyt joka päivä samaan aikaan samassa paikassa kuin ennenkin ikään kuin hänen pankkinsa ei olisi koskaan ajautunutkaan konkurssiin.

Pauli oli ystävällinen, tummatukkainen keski-ikäinen mies, jolla oli jokin side Saksaan. Hän tykkäsi ajaa valkoisella Mersulla Hämeenlinnan läpi ja puhua saksaa. "In Holland ich niemals gewesen, aber in DDR", hän selitti. "Meine Frau seine Bruder lebt in DDR."

Joka aamu kello kahdeksan minulle avattiin ovi ja astuin vastaleivottuun tuoksuun. Istuin alas ja yritin lukea Hämeen Sanomia. Aina välillä Pauli tuli keittiöstä tuoreen pullan ja kahvin kanssa vaihtamaan pari sanaa, ja kymmenen aikoihin ilmeistyivät ensimmäiset vanhukset. Vierai-

Vaihtuvat maisemat maalaa kuvia maa-
hanmuuttajan polusta Suomenmaassa.

'Vaihtuvat maisemat on henkinen matka-
kertomus. Näennäisesti kerrotaan havan-
noista ja suomalaisten puheista, mutta
pinnan alla näkyy tapamme toimia ja rea-
goida, ehkä jopa 'kansanluonteemme'. Ti-
lanteet, joihin ulkomaalainen osittain ul-
kopuolisen tuurella joutuu, ovat osaksi ta-
vallista arkea, osaksi kuin jännityskerto-
muksesta.'

(Aimo Ruusunen, Kansan Uutiset)

'Vaihtuvat maisemat ei ole oikeastaan ro-
maani, vaan kirjallinen road movie. Alun
vierauden tunne suomalaiseen ilmastoon
kertautuu lopun epätodellisessa tilantees-
sa, jossa vierauden tunteen aiheuttavat vi-
ranomaiset, jotka kuulustelevat Wasse-
naaria epäiltynä Ulvilan murhasta.'

(Ville Hammarberg, Satakunnan Kansa)

Joop Wassenaar (Alankomaat, 1958)
muutti vuonna 1994 Suomeen. Vaihtuvat
maisemat oli vuonna 2012 hänen ensim-
mäinen suomenkielinen romaaninsa. Tä-
mä kaupallinen versio valmistui vuonna
2020.

